

բանաստեղծէն հ այսոց, որ յաղագս աւետեաց սրբյ կուսին: Եւ ս սկսուածն է խառն Ա.2 ընդ Ք.2ին յաղագս միով ձայնի դորով բարձր, իշանի միով ձայնի ի լուիտան: Կրկնն մի ձայնի վեր՝ եւ երկք ձայնի ստոր ելեւէջ առեալ հասանի մինչ ի եռամնանակն, որ է Ա.4. յետոյ վեց ձայն վեր նշնկան վայր, գտանէ գարձեալ զայն, որ յայտ է: Կամ երեւ երկու ձայնից վլրել լեռակօթ: Եւ երկու նշնկան ստորիշելցվե իշանի յարտան, որ է պյուս նշանաւ թ: անտի մի զինի մից հնինք ձայն վեր, մի ստոր եւ երկու ի վեր ելեւէջական խաղիւք գտանէ զայր ո որ է հիմն յահենի իշտրէյն, անդի երկու ստորիւք իշանէ ի եռամնանան: Եւ երկու վերելեակօթ ի վեցամնանակն: Եւ գարձեալ չօրս ստորիւք մէկն ի մէկ իշանէ ի երկամնանակն: անտի գարձեալ երկու մի զինի միոյ ստորիշեալ գտանէ կրկնն զայնին, որ է թ: Եւ որոյ խի ասի մէջ, (զի որպէս գոն յելանակս սկիզբ՝ մէջ՝ եւ վերը) յորմէ միանամա ելանէ ի սկիզբն, որ է պատասխանաջան նորին եւ զըօսնու: ի Խոհուու, ի Տոհոյու երա, անտի երեր տասան ստորիւք, եւ ութն վլրելեակօթ իշանէ կրկնն յերկամնանակն, որ է Գ.4: յորմէ ուժն վլրելեակօթ եւ վեց ստորիւք գտանէ եւս զւիտան: որ է Ա.2. յորմէ եօթն ձայնիւք, եւ տասամիջք . . ել ու էջ առեալ, հասանի յիւր նպատակն, որ է յոթափն, այս է բատ երածշշատացն պէտուէք սփառնա:

ԳԵ. ԼԲ. Կրամշտականութիւն Յունաց:

Գլ. ԼԻ: Յաղագս խալիցն Յունաց, եւ
բաղդատեցմանն մեր Հայոցս խալից: Ճզ. Քանիք
են խաղ.ն Յունաց . . . : Պի. Զորեթասամ, որք
ըստ նոցս տէքադէսարա:

ԳԼ. ԼՊ: Յաղագս խաղիցն (Յունաց), թէ
քանի՞ ձայն ունին:

Գլ. ԱՅ Յաղագս մեծամեծ խաղիցն
Յունաց:

Գլ. 1.Զ: Յաղագս նշանագծիցն Յունաց:

Գլ. Եփ Երգը Յունաց: (« Թագավոր
երկնաւոր. է. Լցո զուարթ. է. Սուրբ Սուրբ
եւն եւն):

Գլ. ԱՅԻ Յաղագս բանաստեղծական երաժշտականութեան:

Պ. Աթ. Յաղագս մէս ուստի հնարեցաւ
այս բանաստեղծական երաժշտութիւն:

ԳՀ. Խ: Յաղագս ԻԴ Ա-սուլիցն

Գլ. ԽԱՅ Յաղագս յօրինման թերթկաց :

Գլ.ԽԲ: Յաղագս շարամանութեան ձայնից :

Այս գլուխ մէջ կը նշանակուին Տաղերտան
Հայոց որը են Նարեկացի Ս. Վարդապետն, Ս.
Ներկուս Ծնորչահի, Առաքել Վարդապետն . . . եւ
ոյլքո՞ւ Ա- երեցաց երես Ծորինոյ, Մեծն
Վարդակ, Ա. Խաչահի, Մովսես Քերթոյ, Մեծն
Վարդան, եւ ոյլք:

Պ. Խզ. Յաղագս եղանակագրութեան,
այսինքն երգագրութիւն:

Գլ. ԽԴ: Յաղագս երաժշտականի գիւղութեան:

Գլ. ԽԵՌ ՅԱՂԱԳՄ ԵՐԱԺԾՄԱԿԱՆԻ ՃԱՅ-
ՆԱՎԻԱԿ ԳԻՄՈՒԹԵԱՆ :

Գլ. ԽԶ: Յաղագս քաջաշնար գիտութեանն երաժշտականութեան:

Այս վերջին երեք գլուխներն աղիւսակածեւ
են՝ այ, բյ, եւն ձայներով շարակարգուած։

Կարծէմ բաւական ընդպարձակ նկարագրեացիք մատենան։ կը սպասենք երաժշտական գիտութեան հմտութեան անձնաց զատողը թե ենք, որոց կ'ուզենք կարծիքն տել մատենիս ներքին արժեքին վեցաւ։

Յրգ. Տ. Ա. Պ. Հաստուածակը ին Հաղորդածն յառաջ բերելէն ետեւ՝ ըստ իւր եւ այլոց ակնաշալութեան՝ Խմբագրութիւնն յաջրդ թուերով կը յաւելու նկամքն համեմատ ընդհանուր խորհրդածութիւնկը, եւ յիշուածձեռակիր Գասագրբին լիսյ մասնաւոր տեղեւկութիւններ։

ԱՅԼԵԲԱՅԼԵ

ՄԱԿԱՐԱԳՈՅՆԻ ԲՈՒԺԱԴԱՐԱՐԱ

ԺԱԽԱԽՈՒԹԻ ՀԵՐՔՆ:

Այս աշեալ Նահանգաց ծխախոտի բերքը
վերջին տարիներու կեր 150,000,000 քիլոգրամի
բարձրացած է. քննութիւնը 80,000, վերդինիւն
40,000 հեքտար կը մշակէն. Եւրոպայէն գործ
երկիրներուն ամրութիւն ի միասին գ է թիւ
200,000,000 քիլոգրամ ծխախոտ կը մշակէն,
մինչ միայն Միացած Նահանգաց բերքը ասոնցմէ
շատ գերազանց է: Ինչպէս ծանօթ է, գուպայի
ծխախոտ ամենէն լաւ է: Գուպա 8,400 ծխա-
խոտի դաշտավայր ունի, որոնց անկազմ ու ան-
պարաստ ծխախոտը 50,000,000 մարթ կը
բերէ: Նաև արեւելմեան Հնդկաստանի ուրիշ

քաղաքներն եւ Մէքսիկօ ծխախոռն մեծ քանակութեամբ համարվութեամբ է կը լցակուի. ի Պրազիլիա՝ ուր ամենէն լւա կը յաջողի, ծխախոտի արտադրութեամբ իր 14,000,000 քլիպմ. է. ասկէ կ'առնու Հիւսիսային մասին աւատրիական գ.աղթականութիւնը: Բուսաստան իր 70,000,000 քլիպմ. արտադրութեամբն ամբողը եւրոպական երկիրներէն վեր է. Ցանքաստան՝ որ բարի համբաւ ունի, 18,000,000 քլիպմ. գ.աղթիք կը մշակէ 20,000,000 քլիլրմ. իսկ գաղթական Աշճերի գրեթէ 5,000,000 քլիլրմ. կ'արտադրէ: Եւրոպա ամենէն աւելի գերմանիա ծխախոռն կը ունի, բայց երկիրն ամենթեամբը շատ քիչ է արդինարեր է. ամենէն ընտիրը ֆալցի եւ Նիւռնպէրկին է. Սաբսոնիայի, Թիւրինկի եւ Հանովէրինը շատ ստորին է:

Երիաթ:

Իրաւամբ կրնանք երեւելի հնախօսի մը հետ ըսել թէ Ածուխն եւ երկամ աշխարհիս կը արին: Ցամին 1860 բովանդակ ամեսկերաց մէջ հազի 2 մլ. սկոչի. Երկամ գործածուեցաւ. 1850' 10,80. 1870' 27,8. 1880' 42,9. 1890' 61,6 մլ. սկոչի: Երկամի գործածութեամբն ամեսամեկ համախութիւնը արուեստից արագ պայու յառաջադիմութեան նշանակ է. որովհետեւ առանց երկամի չկայ արուեստ, վաճառականութիւն, հոգեկան գործունեութիւն եւ կենաց գիւրութիւն: Մասածները որ երկամն է որ ընդ եռլ եւ ընդ ցամաք վաճառականութիւնը հնարաւոր կ'ընէ, որ մարդկան խօսքն կայծակի արագութեամբ հեռաւոր տեղեր կը ասնի, պազարեր երկիրն կը հերկէ, մարմնը պատապարնը զգեստեղելն կը մանէ եւ կը հիւսէ, հասած ցորեանը կը հնաէ եւ կ'ազայ, ընդեկընեայ գանձերը պեղելով գորս կը հանէ: Ասկէ զատ կը մատակարէ մարդկան կամ մուգութեան անդութ զեկեր, բայց ասավ իր մշկութեան նշանակութիւնն ամենեւին չի նսեմնար:

Պարզ, այսինքն՝ անխառն եւ զուտ գժուարաւ կը գտնուի բնութեան մէջ, բայց մասամբ ուրիշ զննուասներու եւ մասամբ օրաքարերու (aérolithe) մէջ կը գտնուի, որոնք առանձին կամ մեծ թռուով յերկիր կը տեղան: Թէեւ մեր մղղրակին վայ շատ ցանցառ, անխառն երկամ կը գտնուի, սակայն երկիրի կեցեւին բաղադրութեանը մէջ մեծ մաս ունի, եւ իրաւամբ կրնանք հաստատել որ երկամը գրեթէ տեղ-

մ'ալ երբեք չի պակսիր. հանքաց, անկոց եւ անամոց իւրաքանչիւր պետութեան մէջ կը գտնուի, թէեւ աստ անդ շատ դոյզն քանակ կութեամբ. բայց ամենէն աւելի նշանաւոր քանակութեամբ՝ հանքերու մէջ, այնպէս որ ընդհանրապէս երկամի զորի հանք չկայ: Թէ յընթաց գարուց նշապիսի հսկայաբայլ յառաջացած է երկամի գործածութիւնը յայսնի է վերը դրուած թռուերէն: Ամենէն աւելի շատ երկամի եւ ածուխ ունեցողն Անդիշա է, որուն երկամի մերքը յամին 1806 243.821 տուչի. իսկ յամին 1887 գրեթէ 33 անգամ աւելի այսինքն՝ 8,127.000 տկոչի: Երկամի ամբողջական բերն բովանդակ երկիրն վրայ յամին 1889 գրեթէ 25 միլ. տկոչի. Եր:

Տ Ե Տ Ս Կ Ա Կ

Կամկարասեաց հինաթը:

Փայտեայ կահուց հիւթին գորս հոսելը խափանելու համար ամենալաւ միջոցն է՝ ատաղձակործ մը կոշել եւ մէյ մ'ալ հիմնովն յշկել տալ, այնպէս որ յշկելու ծորենին միշտ կաթիլ գործածութիւն: Գուրս հոսած ծորելին ուրիշ բան չէ եթէ ոչ այն իւղն՝ որ յշկելու ժամանակ փայտի ծափերուն մէջ կը մանէ, եւ ապա, մանաւանդ եթէ տաք տեղ մը զետեղուած են, կաթիլ կաթիլ գորս կը հօսէ: Կահիւրասին կարգաւորեալ եւ իննամով յշկելու համար ժամանակ եւ դրամակւոց է. փորձառու ատաղձակործ մը հետեւեալ պարզ եւ գիւրին միջոցը կը յանձնարարէ: Կայ եւ յառաջ ոդույ մէջ թրշնծ շատ փափուկ կտոր մը կաշով կահկարասին իննամով շփելու է — շատ փափուկ կտուե լաթ ալ կրնայ ըլլալ — եւ երկորդ անգամ ժարեալ ուրիշ կաշով մը պէտք է շփել բայց կաշին քիչ մը իննամ ըլլալու է. շատ ոգին կը լուծէ զնարակն եւ թիժ յառաջ կը թիբէ: Եւ յետոյ կտուեայ կտորի մը վրայ քիչ մը կահկարասիաց թափելով փայտին մակերեւութիւնն վրայ արագ եւ զօրաւոր քսելու է: Թէեւ ի սկզբան մակերեւուցիթը պղտոր երեւայ, սակայն քանի մ'անգամ ալ կաշեայ կտորով մը թեթեւ շփելուն ետեւ՝ հայելոյ պէտք փայտին կ'ըլլայ, մանաւանդ եթէ միշտ փոշին սրբուի: Կահկարասեաց փայտին ճանձերու աղաստաւթիւնները ընցելու համար ալ այս եղանակը գործադրելու է. որովհետեւ ոգին իսկոյն աղտոր կը չնցէ:

Ճաք ջուլք իբրևն առողջարար միջոց :

Գլխացաւի ինչ ինչ աննշանեկ տեսակ-
ները ծորակն ու սոտըները տաք ջրով լու-
անալով՝ խիզն կ'անցնին։ Տաք ջրոյ մէջ
թաթիռնած եւ խիզն քամուած լաթը ստա-
մբօքն վրայ զնելով՝ գրիշէ նոյն վայրկիան
կ'աղդէ ընդգէմ խիթոց (առնէն)։ Նաեւ յօ-
դացաւ ազատելու համար մի միակ աղդյու-
միցն է տաք ջրով քատաները։ Քանի աղդյու-
ման տաք ջրով թրչած եւ ապա քամուած
կ'ամ տաք ջրով թրչած եւ ապա քամուած
ամթն ցաւած աելզ զնելով՝ տատանն ցաւն
կ'ամըքէ։ Տաք ջրով թրչած բրդեայ կտօր-
մը վիզը կապելով՝ տատուցեց մինչեւ նաեւ
հնագ բոպէի մէջ փողացաւն կ'անցրնէ։

**Քայլիկ խրառը ստուգիսի հարկին ճկառ-
մամբ:**

Համախաղեկ եւ միանքամոյն երկարա-
տել եւ լլիէս ստամբսից ցաւը յառաջ կու գայ-
1. ստամբըն կերակրելինք խնդողելն։ Կերա-
կորների երկար ժամանակ ստամբսի մէջ ան-
մարտ կը մանա՛, որով ստամբսի բրդրութ-
յառաջ կու գայ։ 2. Ելամփիսի կերակուրներ
ուստեղն, զրոս ստամբըն չի կինար առանիլ-
3. Երբ հիւանդութիւն մը կատարելապես շան-
ցած տախուն մարմանը մէջ գտնուող խօթա-
կան հիւմն ստամբսի զարմէ։ 4. Երբ թէ շա-
պաղ եւ թէ շատ տաք կերակուրներ ուստեղն
մանաւանդ եթէ ասոնք անմիջապէս իրարու-
յաջրդեն։ 5. Հատ անգամ ստամբսի հար-
բուլ կ'ունեցած նաեւ երբ թոքի բրդրութիւնն
ժամանակնիդ եւ ասոնց նման ճանր հիւանդու-
թեանց ժամանակ այսիփսի կերակուր կ'ուտու-
թիւն առաջընթաց անտես ստամբընին հ'չեակա-
է։ Հիւանդան վիճակի մէջ ստամբընի
գործառնեւթիւնը կը գտնիր կամ կը սահ-
մանաւորի. անոր համար գիւրաշալ եւ գոյզ-
քանակութեամբ կերակուրներն անգամ գժուա-
րա կը մարսէ կամ բնաւ չի կինար մարսել-
Այսիփսի դիլաց մէջ ամենալաւն է քան մը
չուստել մինչեւ որ մուութիւնն ինքնին առ այ-
ցրգէ։ Եթէ կ'ուղինք ստամբսի ամառ բառեմել
մայն ստամբսի վայ պէտք չենք ներգործեա-
այլ քանինգան մարմանը վրայ։ Այս դիմաց ամեն-
մի պաղ ջուլն ստեռն երազում մըն է, կամ
մինչեւ մէջ զի մէջ նստակը եւ կամ կունակի
պաղ չուր թափելով։ Պողոն վայ շաբաթի-
երկու կամ երեւ անգամ թագ յամեն գնելու

ωλ μέδο οφειστ **χ' ενέ**: ρροῦν αιτεῖτο φαίνεται τόν
κτονιών θωρακών πινακήρως ψευρρ, καίστη ημέρην
θητήρερε διεύ ιαντονόν: Σιναϊσμόντον φραγγεύσην
εναντίον τερπετρίν ενώ φρερει αιτετονάζον, οχθόνη,
καντονάζον, κατανάζον τερπετρόν, ρρούντον αποτεγματον
(ménianthe), μιθίν (angelica), φερίζεγ (genenrūt) ή
χωτερον, απόντον φραγγόν τοιάκον φανακούστοθητον δέ
κατατο: Ήπαρπολακών τερπετρόν διεύ καρπετρόν σχίνον
φραγγούσαντον δέ, προπλέξειστον αποδεγμένον
υπαντον αιτεῖτο δέ, πινακάρων αινιάν: Ούτη ορέ τοιά
θετει απονάνδ σιναϊσμόντον φερίζεγ καρπετρόν διαρ-
μαντοντο: Θέλη αγνανθίνον μάθημασ (prunus
spenosa) διατηρετον διεύ ιαντονόν: Επιπλέον
θετει τερπετρόν:

ԵՐՐԱԼՈՒԹՔ

Ջափոնի Այժմկիմ և Արդարության քաղաքակրթությունը:

“Հափինի մէջ ուղեւոյն արտաքըց կարգի հետաբրդական իրեր կը տանեն, որով ուշադիր ուսումնաժողովնեան արժանի են, այսպէս կը զրէ հօն դեգերող հնախօս մը: “Նորագոյն յառաջադիմութեան ոգին ազգին մէծագոյն մասը մեծ սիրով ընդգրկած է. Եւ շատ զուարձալիք է զոր օրինակ հին եւ նոր փոփոխեալ տարապներու տակա առնառուրդ տանենել:Այս պէս մեծամեծ քաղաքաց մէջ կը տանենից մեծամեծ տէրերէ գլխարկով եւ վերարկով բոլորվին եւրոպական սռով, բայց վարդէն բան մ'ալ կը հագնին, զոր գժուարաւ անդրագավարատիք կինանք անուանել, եւ իրենց ոտուները խորոր սանդալներ: — Թոքիօ Միքատոյի մայրագալքն, ունի փառաւոր համալսարան մը, ուր նոր շնորհած գասարաններու մէջ այլեւայլ գիտութեանց վայ կը ճառուի: Ի միտ քան զամենյան հետաբրդական են Մեօթօնակարանն եւ ուրիշ մը՝ զոր Անգղացից Educational Museum կը հոչեն: Առաջնոյն մէջ ի տան հասարակութեան գրուած են բազմաթիւ վարդաբաններ, խաչեր, պատկերներ եւ այլ գարեպաշտական առարկաներ, որոնք երբեմն մեր հին քրիստոնէցին են:”

Մայիս 2015

մինչեւ մէջք զրի մէջ նստելով եւ կամ կռնակը պաղ ջուր թափելով։ Փորին վրայ շաբաթը երկու կամ երկը անդամ թագ յամեր դնեն

digitised by A.R.A.R. @

բուած փորձերէ տեսնուած է որ փիզն, առիւծն ու վագրն ալ մարդկանց պէս մէկ կը վախճան: Եթէ մոնկ մ'իրենց քատագեղն մշջ դրուի, ոչ թէ զնիքը կը սատկեցընն, այլ անփին մը քաշուած ողորմ ձայներ կ'արձակեն ու ամբողջ մարմնվ՝ կը գողան: Այս վախճն պատճառը վասնդի մը գոյութիւնը չէ, այլ բառակն անշաղթելի զզուանք մը կամ ընդգիրութիւն մը, որ նոյն խէ ի տես սատկած մկան մը՝ կը պատճառի: Եւրիշ բազմաթիւ կենդանիք ալ նուազ չափով՝ այն անմէինելի զզուանք կամ ընդգիրութիւնն ունին: Ի պաշտօնէ կենդանաբաններ կան, որ իրենց կեանըը կենդաններով զբաղելով անցուցած են, եւ սակայն՝ օրինակա խօսերով՝ փոքրիկ սարդի մ'ալ չեն կրնար ձեռք դաշընել, այլ վրան փորձ մը կասարել սահպուած ատեն միշտ ունելիք կը գործածեն:

ՓԱՂԱՔԸՆՎԱՆ ՇԵՍՈՒԹՔՆԵՐ

գրհանա, 26 Մարտ, 1895:

Փետրուար 26ին ցանցան հանդիսութեամի թաղումաց Արքիդ. Ալպոր Խող աւստր. սպարապետը. յուղարկաւորութեան ներկայ էին Վիլհելմ Բ. Գերմանի կայսրը եւ Մհեծ-Դուքս Վալտիմիր Ռուսիկ հանդուցեալ կայսեր եղանակներուն եւ որից բազմաթիւ տէրութեանց յատուի պատգամատրիները: Գերմանիկ կայսրն այս առթիւ գրանվական Յովուէֆ Վեհանապետ գերմանական բանակին պատույ սպարապետ անուանեց Ալպոր Խող Արքիդուցին տեղ, որոն այս բարձրատիճան պատին անցեալ տարի ընծեռած էր:

Աւստրիական Խորհրդանոցին մէջ պատճական նոր օրինագծի վրայ եղած հակածառութեանց առթիւ մերժուցան 150^ր յօդուածը, որ զարդնի ընկերութեանց դէմ ողդուած էր: Այս յօդուածը կառավարութեան կողմանէ օրինագծին մէջ առաջարկուած էր, քայլ անապապա տրաստուական մանամաժորովէն շնողունուցաւ: Դր. Շոտն պահպանուական կուսակցութեան անդամն խորհրդանոցին

մէջ վերջնոյն վերահաստատութիւնն առաջարկեց, որոն կողմ եղան պոլոնիական կուսակցութեան բազմաթիւ անդամներ, պահպանուական եւ քրիստոնեայնկերական կումբակցութիւնները. բայց ազատամիտ Զէխերու՝ գերմանական ու պրուսիական ազստամիտներու նետ միանալուն առաջարկը մերժուցաւ: Խնդրոյն ի նալապատ մասանեան զարդնի ընկերութեանց առած բարեխաջող ելքն առիթ տուալ բրիստոնեայ-ընկերական կուսակցութեան թերթիւնուն մէկ կումնանէ սաստկապէս բախսի ընդույժ հրէից արարքներուն աշը գողոյ եւ վերջններուն մամուլի ազդեցութեան ներքեւ գտնուող գերմ. ավոմտ. Կողմանակցութեան, եւ միւս կողմանէ խիստ յարձակումներ գործելու պահպ. կուսակցութեան եւ նոյնին անդամնուն արդարութեան նախարարին վրայ իր է վերջին 150^ր յօդուածը պաշտպաններուն մէջ թոյլ գտնուող ըլլայ:

Հունարացոց Աւագանոյն դաշիճը Մարտ 21ին մերժեց ազստամիտ կասակարութեան առաջարկած կրօնական նոր օրինագծին էական էլտ մը, այն է տէրութեան մէջ անկրօնութիւն մոցըներու յօդուածը, նոյնագէս մերժեց հրէութիւնը բրիստոնութեան նետ պատուույ հաւասար աստիճանի վերածելու առաջարկը, որոն ընդունելութեամիք բրիստոնէից հրէայ դառնալու թոյլ պիտի տրուէր:

Զաղարական մամուլի մէջ այժմ խօսակցութեան ներթ կը կազմէ հերմանիոյ Վիլհելմ Բ. կայսեր առած նոր քայլ մը: Ալպի 1ին ափին կատարէ Փիսմարը իշխանն իր անուան տօնին չօր տարենդարձ: Այս պատճառաւ պետական աւագամորվին էլվէնով գաներէցը կայսեր դրդմամիք՝ Փիսմարը պաշտօնապէս շնորհաւորելու Մարտ 23ին աւագամորվին առաջարկեց: Այս առաջարկութիւնը կենդունական, պոլոնիական, (ժողովական) ազստամիտ եւ ընկերվարական աւագամորվին մէջ մեծամանութիւնն կազմնի վիմափիր կուսակցութիւններէն մերժուցաւ: Կայսրն առաջարկութեան մերժումն իմանալուն պէս, Փիսմարը իշխանն նեռազիր մը ուղղեց, որոն մէջ աւագամորվին ցուցուած վարդմնակին վրայ իր “խոլին պայտսյմթը, կը յայտնէ: